

Enflasyon Korkusu: Bahara Girerken Ekonomi Karakışta

Dr. Orkun ÖZBEK

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Şubat ayı enflasyonu açıkladı. Son 12 aylık tüketici enflasyonu yüzde 9,1 olarak gerçekleşti. Ocak-Şubat aylarının birikimli enflasyonunun ise yüzde 2,1 olarak çıkması 2008 için hedeflenen enflasyonun yarısının şimdiden gerçekleştiğini göstermektedir.

Ancak geniş halk yığınları için daha önemli olan, bütçelerinde ağırlıklı yer tutan mutfak ve konuta ilişkin harcamalardır. Açıklanan verileri madde bazlı incelediğimizde, söz konusu harcama türlerindeki fiyat artış oranının genel enflasyon oranından çok daha yükseklerde seyrettiğini görüyoruz.

Tüketici anketleri, alt ve orta gelir gruplarının gelirlerinin yüzde 35'ine yakınına mutfaka, yüzde 35'e yakınına da kira-konut ihtiyaçlarına ayırdıklarını ortaya koyuyor. Dolayısıyla, geneldeki fiyat artışlarından çok, mutfaktaki ve konuttaki fiyat artışları nüfusun yüzde 60'ını oluşturan kesimler açısından daha çok önem taşıyor.

Örneğin kiradaki artışın yüzde 15'ten fazla, elektrik ücretindeki artışın da yüzde 17'ye yakın olduğunu görüyoruz. Genel çizgileriyle tüketici fiyatlarındaki yıllık fiyat artışının yüzde 9,10 oranında, üretici fiyatlarındaki yıllık artışın yüzde 8,15 oranında gerçekleşmesi, yıllık enflasyonun aşağıya incek yerde yüzde 10'lara doğru tırmanışa geçtiğini gösteriyor.

Şubat ayı enflasyon oranları Türkiye'nin bu yıl da enflasyon hedeflemesinde sınıfta kaldığının bariz işaretlerini vermiştir. Aşağıdaki tablo 2002 yılından itibaren enflasyon hedeflerini ve 2007 yılına kadar olan gerçekleştirmeleri göstermektedir.

Tablo 1: 2002-2007 Enflasyon Hedefleri ve Gerçekleşen Enflasyonlar

TÜFE	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hedef	35	20	12	8	5	4	4	4	4
Gerçekleşme	29,7	18,4	9,3	7,7	9,6	8,4	-	-	-

Kaynak: TÜİK

Tabloya baktığımızda son 3 yıldır enflasyon hedefinin tutturulamadığını görmekteyiz. 2006 yılında enflasyon hedefi yüzde 5 iken, gerçekleşme yüzde 9,6 oldu. 2007 yılında ise daha önceki yıldan ders alınmadığını kanıtlar gibi, önceden belirlenen yüzde 4'lük hedef tekrarlandı, bu kez yüzde 8,4 oldu. 2008 yılında da aynı hata 3. kez tekrarlanıyor, yüzde 4'lük hedef sürdürülüyor. Şu anda yıl sonu TÜFE beklentisi yüzde 6,54, ancak 2 aylık gerçekleşen enflasyon oranı yüzde 9,10. Bu durum, genel olarak enflasyonla mücadelede, özel olarak da enflasyon hedeflemesi konusunda yanlış bir politika sürdürüldüğünü yeterince kanıtlamaktadır.

Buna karşın Merkez Bankası'na göre, enflasyonu körükleyen ana etmenler petrol fiyatları, kuraklık ve mevsimlerin geçici etkisi gibi küresel ve kontrol edilmesi zor etmenler.

Küresel ekonominin değişen koşullarının fiyatları arttırıcı etkisi olduğu doğru... Buğday fiyatlarıyla birlikte diğer hububat ve tarım ürünleri fiyatlarında da özellikle kuraklık ve arzdaki dalgalanma nedeniyle artış var. Çin ve diğer bazı Asya ülkelerinin hızlı büyüme oranları genel olarak talebi pompalıyor. Bu da hammadd e fiyatları üzerinde baskı unsuru olup fiyatları yükseltiyor. Özellikle petrol ve diğer enerji girdilerinin fiyatı artıyor.

Ancak burada, söz konusu bu unsurların başka birçok ülkede aynı oranda enflasyonist etkiyi yaratmadığını belirtmek gerekir. Bu nedenle enflasyonla mücadelede başka politikaların da uygulanması gerekir.

Bundan da önemlisi enflasyonla mücadeleyi birincil amaç olarak gören ekonomi anlayışının terk edilmesi, bir kez daha vurgulamakta yarar var, istihdam ve üretime dönük büyüme anlayışına geçilmesi, uygulanacak enflasyon politikalarının da bu genel amaçla uyumlu hale getirilmesi ilk amaç olmalıdır.

Özellikle gelirler ve giderler politikalarında köklü değişikliğe gidilmesi gereklidir. Vergiyi gelir dağılımının yeniden dağıtımının bir aracı olarak gören gelirler politikası etkin bir şekilde uygulanmalıdır. Bütçe fazlası vermeye dayanan mali disiplin uygulamalarının kapsamını genişleterek vergi gelirlerini arttırıcı, bu kapsamda özellikle kayıt dışını engelleyici politikaların uygulamaya geçmesi gereklidir. Bu yolla büyüme üzerinde canlandırıcı etki sağlanabileceği gibi, enflasyonu da dizginleyici ve uzun vadede kontrol edilebilir özelliğe kavuşturucu bir yapı oluşturulabilir.

Öte yandan Merkez Bankası'nın faiz indirimlerini daha hızlı bir biçimde gerçekleştirmesi gerektiğini söyleyenlerin sayısında da bir artış var. Son aylarda yapılan indirimlerin piyasayı rahatlatacağını söyleyenlerin tezi elbette haklı ancak Şubat ayı enflasyon oranlarının yüksek çıkması konuyu önümüzdeki dönemde sıcak tutacaktır.

Burada önemli olan büyüme ve enflasyon arasında önceliğin hangisine verileceği konusunda düşümlenmektedir. Şu anda Türkiye, nominal olsun reel olsun ulusal parasına dünyanın en yüksek faizini veren ülkelerinden biri konumunda. Sıcak parayı çekmek ve girişindeki istikrarı sürdürmek açısından yeğlenen bu politikaya rağmen enflasyonun yüksek çıkması yukarıda değindiğimiz, enflasyon politikasının başarısızlığını gösteriyor.

Türkiye açısından hazin çelişki şurada: Son aylarda yapılan faiz indirimlerine devam edilmesi büyük olasılıkla enflasyonu körükleyici etki yapacaktır. Ancak enflasyon korkusuyla faizin daha yükseltilmesi de enflasyonu körükleyecektir. Çünkü YTL faizinin yüksek olması döviz faizini ucuzlatır. Bu, ülkeye döviz girişini hızlandırır ve piyasadaki para miktarını arttırıcı etki yapar. Bu enflasyon hedefinin daha da sapmasına, azaltacağım derken yükselmesine neden olur. Tam bir "kaş yapayım derken göz çıkartılması" durumu...

Öte yandan büyüme ve işsizlik oranlarındaki olumsuz gelişmeler faizlerin daha da aşağı çekilmesini gerektiriyor. Bu ikilemin içinden nasıl çıkılacağı ve büyüme ile enflasyon arasında önceliğin hangisine verileceği elbette bir iktisadi-siyasi tercih olarak karar vericilerin sorunu. Ancak yukarıda sözünü ettiğimiz yeni bir büyüme

anlayışına geçilmesi ve uygulanacak enflasyonla mücadele politikasının bu genel amaçla uyumlu olması zorunluluğunun bu konuda yeterli bir ipucu verdiği de ortadadır.

Bu gelişmeler ışığında, enflasyon ve faiz indirimleriyle ilgili tartışmalar önümüzdeki günlerde sıcaklığını koruyacak gibi görünürken, bahar aylarına girdiğimiz günlerde ekonominin genelinde hala karakış yaşanıyor.

Enflasyonun, hedeflerin çok uzağında olmasına ek olarak;

- ❖ Büyümenin yavaşlaması,
- ❖ Cari açığın yeni rekorlar kırması,
- ❖ İşsizliğin giderek yükselmesi,
- ❖ Reel işsizliğin resmi işsizlik oranının neredeyse 2 katı olması,
- ❖ Tüketici güven endekslerindeki düşme,
- ❖ 2006 yılında 3,9 milyar YTL olan bütçe açığının 2007 yılında 13,9 milyar YTL.'ye yükselmesi,
- ❖ Dış ve iç borçların giderek tırmanması,
- ❖ Piyasalardaki nakit sıkıntısı ve protestolu senetlerdeki artış

Türkiye ekonomisinin ciddi yapısal sorunlarını istikrarlı biçimde çözemediğini göstermekle kalmayıp, dış kaynak girişindeki yavaşlama ve ABD kaynaklı resesyon uzun vadeli gerçekleştiğinde, dibe vurabileceğinin tehlike sinyallerini vermektedir.